

Gazeta Olsztyńska.

„GAZETA OLSZTYŃSKA“ z bezpłatnym dodatkiem „GOŚĆ NIEDZIELNY“ wychodzi dwa razy na tydzień: co środę i sobotę. — Kosztuje kwartalnie w drukarni 60 fen., na pocztach 75 fen., z odnoszeniem w dom przez listowego 1 markę. — Za ogłoszenia płaci się 10 fen. od miejsca wiersza korpusowego. Reklamy 15 fen. od wiersza. — Listy adresować: „Gazeta Olsztyńska“ Allenstein. — Drukarnia znajduje się w ulicy Dolnej kościelnej (Unterkirchenstr.) 12.

Ojców mowy, Ojców Wiary — Brońmy zgodnie: młody, stary.

Z powodu uroczystych Świąt Bożego Narodzenia wydajemy ten numer tylko w półarkuszu. »Gość niedzielny« dołączony został na Święta.

Ostatni czas

zapisywać »Gazetę Olsztyńską« na wszystkich pocztach lub u listowego po wsiach. »Gazeta Olsztyńska« z bezpłatnym dodatkiem »Gość niedzielny« kosztuje na wszystkich pocztach 75 fen., z odnoszeniem w dom przez listowego 1 markę kwartalnie.

Co słyhać w świecie?

Niemcy. Z Berlina zniknął bez wieści adwokat Friedmann, który mając przecięciowo przeszło 100 tysięcy marek rocznego dochodu, w ciągłych opalach pieniężnych się znajdował. Nieszczęśliwa żyłka do grania zrujnowała go zupełnie.

— Do Wörishofen, gdzie to leczy wodną kuracją słynny ks. Kneipp, tyle się zjeżdża na leczenie księży, że biskup augsburski postanowił osobnego komisarza biskupiego ks. Stückle, który zbada papiery i legitymacye przybyłych kapłanów i wedle tychże udziela pozwolenia na odprawianie w tamtejszym kościele nabożeństwa.

— Mistrz ceremonii baron Schrader, który, jak wiadomo, za pojedynkowanie się z rotmistrzem Kotzem został na 3 miesiące więzienia skazany, teraz po odsiedzeniu 5 tygodni został ulaskawiony i natychmiast odjechał do Berlina.

— Na torze kolejowym, wiodącym z Berlina do Stralsundu, wybuchł zeszłej niedzieli rano w jednym wagonie pożar. Cały wagon z 800 paczkami większemi i mniejszemi spalił się doszczętnie. Urzędnik znajdujący się w wagonie, wyratował się w ten sposób, że wyskoczył z wagonu, gdy pociąg był w pełnym biegu. Zranił się lekko, ale zresztą nic mu się nie stało. Pomiędzy resztkami spalonymi znaleziono 400 marek w gotówce tj. w złocie i w srebrze.

Wiadomości kościelne.

Niemcy. Rząd pozwolił Ojcom św. Ducha osiedlić się w Alzacyi i Lotaryngii i założyć klasztory. Do tego czasu nie mogli tego uczynić, ponieważ prawo przeciwko Jezuitom tyczyło się także Ojców od św. Ducha. Dopiero niedawno skasowano ten przepis w odniesieniu się do tychże Ojców.

— Co do Jezuitów, tyle wiadomo, że rada cesarstwa jeszcze nie postanowiła, czy ma przystać na zniesienie prawa względem Jezuitów, czy nie. Większość parlamentu jest za tem. Ponieważ sprawa

w radzie jeszcze nie załatwiona, przeto też centrum w parlamencie niemieckim dotąd czeka z postanowieniem swego zwykłego wniosku, żądającego skasowania prawa przeciwko Jezuitom.

Rzym. 17-go b. m. odbył się tu pogrzeb ks. kardynała Pawła Melchersa. Obecny był też poseł pruski przy Stolicy Apostolskiej pan von Bülow. Ciało złożono tymczasowo w grobowcu kościoła św. Bernarda. Jak donosi katolicka gazeta kolońska, cesarz niemiecki pozwolił, aby ks. kardynał Melchers, jak dawniejszy Arcybiskup koloński, pochowany został w tymie kolońskim.

Madagaskar. W skutek dawniejszych prześladowań liczba katolików na tej wielkiej wyspie wynosi obecnie tylko około 130000. Jak wiadomo, wypędzono roku 1885 Ojców Jezuitów, którzy tą misją zarządzają, ale po trzech latach mogli znowu wrócić. Jednak w czasie ostatniego zamieszania spustoszone szkoły katolickie i szkołę jezuicką. Teraz po zdobyciu tej wyspy przez Francuzów jest nadzieja, że katolicyzm będzie się mógł rozszerzać, i święta Kongregacya Propagandy, której przelozonym jest ks. kardynał Ledóchowski, podzieliła wyspę na trzy Apostolskie Wikaryaty. Północny obejmują Biali Ojcowie, południowy Księża Łazarzyści, a środkowy pozostanie pod zarządem Ojców Jezuitów, którzy dla braku członków nie mogli dwóch innych Wikaryatów pod zarząd przyjąć.

Rodzice polscy! ucztcie dzieci wasze czytać i pisać po polsku!

Wiadomości z Warmii i z dalszych stron.

* **Olsztyn.** Święta Bożego Narodzenia mieliśmy piękne, ale mroźne. W pierwsze święto było 16 stopni mrozu. Obecnie mroz zwolniał.

* **Wystruc.** Rada miejska uchwaliła jednogłośnie udzielić 500 000 marek pomocy na budowę mazurskiego kanału dla żeglugi okrętowej z Węgoborka do Wystrucia.

* **Jabłonowo.** Robotnik Woelke z Buku góralskiego jest podejrzany o zamordowanie oddanego mu na wychowanie ośmiomiesięcznego dziecka. Po sekcyonowaniu zwłok dziecka robotnika aresztowano. Woelke utrzymuje, że dziecko wypadło z kołyski i umarło wskutek odniesionych obrażeń.

* **Sztum.** Na przyszłą wiosnę podbudowany tu zostanie nowy budynek pocztowy. — W Zajezierzu spuszczone na rozkaz prokuratoryi jeden staw w celu poszukiwań trupa dziecięcego. Ponieważ nie nie znaleziono, przeto zabrano się do drugiego stawu i już osuszenie prawie było skończone, gdy w nocy nagle ktoś tamę usunął. Naturalnie, że to nic nie pomoże, bo praca od nowa rozpoczęta zostanie. Może być, iż ów ktoś miał interes w tém, aby tajniki stawu się nie wydały.

* „Gazeta Ludowa“, pismo poświęcone ludowi ewangelickiemu zacznie z Nowym Rokiem wychodzić w Elku (Lyck O. Pr.) na Mazurach dwa razy tygodniowo z bezpłatnym dodatkiem religijnym pod ty-

tułem »Ewangelik«. Jako redaktor, nakładca i drukarz podpisał się na prospekcie p. Karol Bahrke, który — mimo niemieckiego nazwiska — pisze po polsku poprawnie, a będąc ewangelikiem, nie dał się wszakże unieść zagorzałości do tanięj a tak poplącającej napaści na katolików, co z uznaniem zapisujemy. Zaręcza też, że »dopominać się będzie o wszelkie prawa nam nadane«.

* **W Kolonii** toczył się proces przeciwko redaktorowi Hofrichterowi, który w gazecie swój zamieścił korespondencyą o znęcaniu się dozorców nad więźniami w zakładzie poprawczym w Bauweiler. Jakkolwiek z procesu tego okazało się, że rzeczywiście karano tam skazańców w niemiłosierny sposób, skazano redaktora na 3 miesiące więzienia. Stwierdzono mianowicie, że tym więźniom, zwłaszcza kobietom, które uspokoić się nie chciały, nakładano w osobnej celi tak zwane kagańce, które przeszkadzały im krzyżeć. Jedna kobieta umarła, gdy jej kaganiec taki nałożono.

* **W Essen** denuncyował syn ojca za obrazę majestatu i to z nienawiści, że ojciec nie chciał mu dać pozwolenia do żeniactwa. Sąd skazał ojca na 2 miesiące więzienia. Niektóre gazety, pisząc o tym wypadku, dodają: »Sędziowie, którzy na podstawie tak ohydny donosu musieli ojca potępić, byłiby w lepszym położeniu, gdyby kamienie tłukli.« Ohyda donosu leży w tem, że to właśnie syn rodzony ojca swego pograżył.

ROZMAITOŚCI.

Nielada dowcip. Przed sędziego pokoju nowojorskiej dzielnicy Bowstreet wprowadzono włóczęgę podejrzanego, z potężną czarną brodą. Sędzia przejrawszy protokół spisany, odezwał się do podejrzanego: Sądząc z tego, co tu czytałem o tobie, przychodzę do przekonania, że sumienie twoje musi być tak czarne, jak twoja broda. — Jeżeli tak, odpowiada włóczęga, jeżeli podług brody mamy wnosić o sumieniu, to z przeproszeniem Waszej świetności mógłbym powiedzieć, że pan sędzia weale nie masz sumienia, bo nie masz żadnej brody.

Prokurator gnieźnieński ogłasza, że ten, który zdoła wykryć zabójcę czy zabójców kupca Eliasza Strzeltza w Trzemesznie, odbierze 800 marek nagrody i to: 300 marek od rządu i 500 marek od rodziny zamordowanego. Zbrodnię popełniono 10 lipca 1887 i dotychczas sprawcy nie ujęto. Podejrzenie padło na dwóch robotników: Marcina Lusiaka i Józefa Głowackiego, lecz przekonywających dowodów nie ma jeszcze.

Pod stacją Troisdorf w pobliżu Kolonii zderzyły się dwa pociągi, przyczem 6 osób odniosło ciężkie rany. Jeden z hamulczych spadł pod koła, które mu ucięły obie nogi.

Zwłoki kardynała Melchersa przewiezione zostały w poniedziałek do Kolonii. Uroczyste złożenie ich w grobach biskupich odbyło się w piątek. Mowę nad trumną wygłosił biskup trewirski, ksiądz Korum.

Polecam:
Orzechy najrozmaitsze, **migdały** w lupinach, **figi**, **różynki**,
cytryny, **pomarańcze**, **wodę cytrynową**, **różową**,
rafinadę itd., dalej

czekoladę, kakao, herbatę,

wszelkie **konfitury**, najlepsze **marcepany**, **przekąski do herbaty** i

Toruńskie pierniki.

Rum, koniak, wina stołowe i deserowe, najlepsze likiery, hamburskie i bremeńskie cygara, dobrze odleżałe i w każdej cenie, wszelkie **konserwy** i **zaprawiane owoce** w najlepszej dobroci po najtańszych cenach.

Swieczki na chojenkę i stoczki
w różnych cenach.

Z wysokim szacunkiem
A. Black,
ulica Górna (Oberstrasse) nr. 1,

J. MONDRY, Olsztyn,

Prosta ulica II i 12

poleca ze swego bogato zaopatrzonego składu rozmaite przedmioty po znanych tanich cenach, jak:

Maszyny do płókania i wyždźmania,
Parowe garnki do prania,
Amerykańskie maszyny do siekania mięsa,
Młynki do migdałów,
Maszyny do lodu i do krajania chleba,
Kunze'go »Schnellbrater«,
Prasowaczki z polyskiem,
Wagi kuchenne,
Garnki z zamknięciem,
Przystawki do pieca i sprzęty,
Niebiesko i biało emaliowane naczynia,

Pudełka do chleba,
Noże i widelce od J. A. Henkel'a z Solingen,
Pudełka do porządków i pileczków.
Ogniotrwałe i pewne przedzłodziejami szafy do pieńędzy,
Żelazne kasety,
Fuzye do polowania,
Torby myśliwskie,
Kije myśliwskie,
Pojedyncze i elegancie dzwonki do sań,
Saneczki dla dzieci itd.

S. Fischer, Olsztyn.
Prosta ulica 10.

S. Fischer, Olsztyn.
Prosta ulica 10.

Na nadchodzącą porę jesienną i zimową pozwalam sobie zwrócić uwagę Szanownej Publiczności na mój jak najbogaciej zaopatrzony

skład butów i trzewików.

Na składzie mam wszelkie możliwe tylko gatunki **trzewików i butów** z różnych skór dla mężczyzn, kobiet, dziewcząt i chłopców. Obuwie jest robione przez tutejszych mistrzów szewskich, w różnym kroju, pięknie i mocno (nie maszynowa robota).

Ceny są jak najniższe, tak, że każdy odbiorca zadowolonym będzie. Kto zatem dobre, mocne i tanie obuwie mieć chce, proszę się do mego składu zwrócić.

S. Fischer, Olsztyn.
Prosta ulica 10.

S. Fischer, Olsztyn.
Prosta ulica 10.

Zamówienia podług miary jako i wszelkie reparacje wykonują się w jak najkrótszym czasie.

Józef Piotrowski

DEKORATOR KOŚCIOŁÓW

POZNAŃ - Plac Wilhelmowski 18,

poleca się do wykonywania wszelkich **prac kościelnych**, a mianowicie **malarskich, pozłotniczych, sztukatorskich**, buduje **nowe ołtarze**, stare odnawia, dostarcza **chrzcielnic, ołtarzyków** do noszenia, chorągwi itp.

Również zwracam uwagę na mój bogato zaopatrzony skład stacyi męki Pańskiej, figur, obrazów itp.

Posiadłość

moją, składającą się z 36 morgów roli, budynków, inwentarza żywego i martwego, wszystko w dobrym stanie, chcę zaraz z wolnej ręki sprzedać. Kto chce, może i bez inwentarza kupić. Pieńędzy nie potrzeba zaraz wszystkich zapłacić. Proszę się do mnie zgłosić.

Józef Bolz

w Legajnach na wybudowaniu.
(Abbau Lengaiuen
per Wartenburg.)

Octownia.

Do zakładania **fabryk octu** według najnowszój konstrukcyi (model angielski), poleca się niżej podpisany. Fabrykacya octu przynosi 100% zarobku, a pieńiądze wydane na założenie takiej fabryki powrócą się w kilku miesiącach. Dla ludzi posiadających kapitał jest to bardzo zyskowne przedsiębiorstwo. Bliższej wiadomości udzieli w tym względzie

Jozef Mańczak,

P o z n a Ń, ul. Jezuicka 11.
(Posen, Jesuistrasse 11.)

PACHOLKA

kowalskiego, jako i ucznia, syna porządnych rodziców w naukę kowalstwa przyjmie

Szczepański,

mistrz kowalski w Butrynach.
(Wuttrienen).

Kalendarze:

Maryański - - - - - 60 fen.
Gońca Wielkopolskiego 60 fen.
Nowy poznański - - - 50 fen.
Nadwiślanin - - - - 30 fen.
Na ciężkie czasy - - - 25 fen.
Ermländische - - - 50 fen.
i wszelkie książki do nabożeństwa i do czytania domowego poleca

Księgarnia Katolicka

A. Samulowski

w Gietrzwałdzie (Dietrichswalde).

Siwą chustkę zgubiono na ostatnim jarmarku w Olsztynie. Łaskawy znalazca zechce takową oddać w drukarni »Gazety Olsztyńskiej«.

SKŁADY

browaru akcyjnego »Ponarth« w Królewcu i browaru »Waldschlösschen« w Olsztynie

u
F. Hirschberga
w Wartemborku.

P. S. Polecam jasne i ciemne piwa z powyższych browarów we flaszkach i sądkach po jak najtańszych cenach.

Kalendarze

na rok przestępny 1896

poleca drukarnia »Gazety Olsztyńskiej« (wprost głównej bramy kościoła katolickiego.)

Maryański . . . . . 60 fen.
Regensburger Marienkalender . . . . . 50 „
Gońca Wielkopolskiego 60 „
Katolik . . . . . 50 „
Poznański . . . . . 50 „
Toruński . . . . . 40 „
Nadwiślanin . . . . . 20 „

Wszelkie **drogeryjne** i dozwolone **aptekarskie** towary polecam niniejszym.

F. Hirschberg,
Wartembork.

Orzechy cukrowe,
Orzechy miodowe,
Orzechy włoskie,
Orzechy Lamberta,
Orzechy Para,
Daktyle,
Figi,
Sultanki,
Cytryny,
Migdały marcepanowe,
Toruńskie pierniki,
Celler'a sucharki Wiktorya,
Piękne karmelki,
Czekoladę Ceylon krem, wanilową i korzenną,
Kakao,
Herbatę,
Wanilę,
Najlepsze konfitury,
Biskwitki,
Potaż,
Wodę różową

poleca

F. Hirschberg,
Wartembork.

Cukier, farynę, petroleum sprzedają pomimo podrożeńia jeszcze po starych cenach.

F. Hirschberg,
Wartembork.

Wszelkie **środki lecznicze**, rozporządzeniem cesarskim na sprzedaż dozwolone, jako i wszelkie w zakres **drogeryi** wchodzące artykuły poleca jak najtaniej drogerya

Franciszka Vonberg,
Wartembork.

Cygara, papierosy, cygarety, jako i patentowane Imhoffa cygarniczki z nabojami poleca w wielkim wyborze

F. Hirschberg,
Wartembork.

Alasz,
Z ziół alpejskich
Benedyktyński
Bonecamp,
Creme de Cacao,
Chartreuse,
Crém de Rose,
Koniak krem z jajkiem
Curaco,
Gdański złoty
Eliksir de Spa
Genevre,
Kartuzki,
Elektorski żołądkowy
Maraskino,
Śliwkowy,
Pomarańczowy,
Steinhäger,
Wanilowy,

i inne **likiery** poleca jak najtaniej
F. Hirschberg,
Wartembork.

Codziennie świeże
młódzie prasowane
poleca tanio
F. Hirschberg,
Wartembork.

Pomarańcze

(apelsyny) poleca
F. Hirschberg,
Wartembork.

Baczność!

Najlepszą Kownoer tabakę Goldfarba. do zażywania.

Komu zależy na tém, aby mieć tabakę do zażywania, zawsze świeżą i w najlepszej dobroci, ten niech ją kupuje u

F. Hirschberg'a
w Wartemborku.

Moje towary **krótkie** wyprzedają po nadzwyczaj tanich cenach, aby takowe wyprzedać.
Również farbuję **wętnę** we wszystkich, tylko prawdziwych kolorach, od 30 fen. za funt.
J. Silberbach,
OLSZTYN,
ulica Warszawska nr. 11.

Najlepszy berliński **smalec do pieczenia** ze smakiem korzennym za funt 55 fen. poleca
F. Hirschberg,
Wartembork.